

ombudsman

veřejný ochránce práv

Č. j.: KVOP-30750/2024/S

Zpráva veřejného ochránce práv o činnosti za 2. čtvrtletí roku 2024

Podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o své činnosti.

A. Činnost ochránce v číslech.....	3
B. Veřejná správa	6
B.1 Ochránce a připomínkové řízení k návrhům právních předpisů	6
B.2 Obec může omezit noční klid i na 32 nocí za rok (16/2023/SZD)	13
B.3 Vytrvalost se vyplácí. Cizinec se po téměř třech letech dočkal studijního víza (sp. zn. 4223/2023/VOP).....	14
B.4 Ministři pro svá rozhodnutí potřebují dobrá doporučení (sp. zn. 20/2022/SZD)	14
B.5 Pokud pacient není schopen odmítnout zdravotní péči, která ho udrží naživu, musí odmítnutí péče nebo její ukončení schválit soud (9/2023/NZ).....	15
B.6 Konference, kulaté stoly a školení	16
B.7 Ochránce a Parlament.....	17
B.8 Mezinárodní spolupráce veřejného ochránce práv	18
C. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění	20
C.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění.....	20
C.2 Zásadní pracovní jednání.....	21
C.3 Konference, kulaté stoly a školení	22
D. Ochrana před diskriminací.....	23
D.1 Notářka musí v řízení o pozůstalosti zohlednit potřeby účastníků s postižením (sp. zn. 4241/2023/VOP).....	23
D.2 Ochránce posoudil situaci zaměstnankyně, jejíž nadřízený odmítl řešit stížnost na sexuální obtěžování ze strany kolegy (sp. zn. 1108/2023/VOP).....	24
D.3 Neslyšící člověk dostal IT kurz zdarma jako náhradu za diskriminaci (sp. zn. 5791/2023/VOP).....	25
D.4 Ochránce pomohl učitelce, která čelila diskriminaci v zaměstnání (sp. zn. 4842/2023/VOP).....	25
D.5 Diskriminací může být i přidělení méně odborné a proto hůře placené práce (sp. zn. 4550/2023/VOP).....	26
D.6 Zásadní pracovní jednání.....	27
D.7 Osvěta.....	28
D.8 Konference, kulaté stoly a školení	30
D.9 Mezinárodní spolupráce	31
E. Sledování práv lidí se zdravotním postižením	33
E.1 15. zasedání poradního orgánu	33
E.2 Probíhající výzkumy.....	33
E.3 Spolupráce s neziskovými organizacemi a lidmi s postižením	35
E.4 Souhrnná zpráva ze systematických návštěv v dětských domovech pro děti do 3 let (bývalých kojeneckých ústavů).....	35

A. Činnost ochránce v číslech

Ve 2. čtvrtletí 2024 ochránce obdržel celkem **1847** podnětů (o 92 více než loni ve stejném období). Podíl podnětů v působnosti (**74,4 %**) je vyšší než průměr roku 2023 (72,6 %). Nejvíce podnětů se tradičně týkalo sociálního zabezpečení – zejména důchodů a dávek (329) a staveb (133).

Ve **104** podnětech lidé namítli nerovné zacházení, z toho v **82** případech z důvodů zakázaných antidiskriminačním zákonem. Ve **12** případech ochránce také poskytl informace a analýzy týkající se diskriminace mezinárodním subjektům či vnitrostátním orgánům.

Ochránce navštívil **6 zařízení** (např. Dětské oddělení Psychiatrické nemocnice v Kroměříži, Dětský domov Boskovice, Dětský domov Ústí nad Labem – Střekov, Výchovný ústav Husův domov, Vazební věznici Praha Ruzyně a objekt Velké Přílepy.). Ochránce sledoval **jedno vyhoštění** cizince a prostudoval **1250** rozhodnutí o vyhoštění.

Ochránce dokončil **výzkum** ke sledování naplňování práv osob se zdravotním postižením.

Počty podnětů ilustruje následující obrázek:

PODŇETY

74,4 % ✓

podnětů patřilo do
působnosti ochránce,
a mohl se jimi tedy zabývat

 1847

podnětů doručených
ve II. čtvrtletí 2024

sociální
zabezpečení | 329

armáda, policie
a vězeňství | 111

věci cizinců | 94

stavby a regionální
rozvoj | 133

ochrana dětí, mládeže
a rodiny | 101

správa na úseku
zdravotnictví | 90

104 podnětů s námitkou
nerovného zacházení

diskriminace ve smyslu
antidiskriminačního zákona
se týkalo **82** podnětů

ČINNOST

1 250

prostudovaných
rozhodnutí o vyhoštění

ochránce natočil 6
podcastů

27 obdržených žádostí
o informace

ochránce provedl 6
systematických návštěv

ochránce uspořádal 8
vzdělávacích akcí

například

informační seminář
pro osoby pomáhající
příchozím z Ukrajiny

kulatý stůl
Odstraňování azbestových
střešních krytin ze staveb
typu rodinný dům

kulatý stůl
Pomoc obětem diskriminace

školení
Péče o klienty s demencí
v domovech pro seniory
a domovech se zvláštním
režimem

VÝZKUM

zaměřený na
transformaci
a deinstitucionalizaci
sociálních služeb

B. Veřejná správa

Již od roku 2001 ochránce chrání osoby před nezákonným či jinak nesprávným jednáním nebo nečinností správních úřadů. Má právo nahlížet do spisů, žádat úřady o vysvětlení a může vést místní šetření. Zjistí-li pochybení úřadu, doporučuje opatření k nápravě, rozhodnutí úřadu nemůže zrušit ani nahradit.

B.1 Ochránce a připomínkové řízení k návrhům právních předpisů

Ochránce se jako připomínkové místo pro meziresortní připomínkové řízení aktivně zapojuje do připomínkování právních předpisů i nelegislativních materiálů, které předkládají jednotlivá ministerstva či vláda a spadají do jeho působnosti. Ve druhém čtvrtletí tohoto roku ochránce vstoupil prostřednictvím uplatněných připomínek do 12 řízení o návrzích právních předpisů. V připomínkách pak celkově vznesl 136 dílčích připomínek. Ve stejném období roku 2023 ochránce vstoupil prostřednictvím uplatněných připomínek do 5 řízení o návrzích právních předpisů a vznesl celkem 167 dílčích připomínek. Tuto činnost ochránce ilustruje následujícím obrázkem:

1. Připomínky k návrhu novely zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zákona o Policii České republiky¹

Návrh předpokládá odstranění pravidla, které se týká bývalých příslušníků bezpečnostních sborů. V případě, že požívají náhradu za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě z titulu evidence u Úřadu práce ČR, se od této náhrady odečítá minimální mzda ve výši stanovené v den prvního zařazení do evidence. Ochránce upozornil na negativní dopady navrhované úpravy, jež by s ohledem na současnou výši minimální mzdy (a s perspektivou jejího dalšího zvyšování) znovu vystavila dotčené poživatele náhrad jejich opakovanému a postupnému snižování. Navrhl proto odstranění zavedené nerovnosti mezi poživateli náhrady podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a ostatními poživateli (zejména bývalými státními zaměstnanci a bývalými vojáky z povolání).

Ochránce dále (mimo jiné) připomněl svůj dlouhodobý apel na změnu stávající právní úpravy postupu při výplatě výsluhového příspěvku. Ve své praxi se totiž setkává s negativními dopady rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení v souvislosti s odpovědností disponenta prostředků na účtu zemřelého důchodce a dalších osob dále v pořadí (manžela, dětí a rodičů, jsou-li splněny zákonné podmínky). Ty se projevují tím, že disponent ani jiné osoby z okruhu zemřelého vůbec nepřišli do styku s nenáležící splátkou důchodu (např. banka ji ihned strhla z důvodu závazků zemřelého vůči bance).

Předkladatel rovněž navrhoval doplnění stávající úpravy právního postavení odborových organizací a jejich působení v bezpečnostním sboru. Právo působit v bezpečnostním sboru a jednat by tak měly pouze organizace, které jsou k tomu oprávněny podle stanov a jejichž členy je alespoň 1 % příslušníků daného bezpečnostního sboru. S ohledem na zachování souladnosti s ústavním pořádkem ochránce doporučil přijmout ustanovení, které zajistí kontinuitu působení odborových organizací (včetně těch, které nebudou splňovat předpokládaný procentuální limit) i podle nové právní úpravy.

2. Připomínky k návrhu novely zákona o specifických zdravotních službách a zákona o ochraně veřejného zdraví²

Návrh předpokládá, že napříště bude výhradně zaměstnavatel rozhodovat o tom, zda zajistí provedení pracovnělékařských prohlídek pro ty práce, které nejsou zařazeny mezi rizikové (tj. do kategorie první a druhé podle zákona o ochraně veřejného zdraví), nebo jejichž součástí není činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím nebo jiným právním předpisem. Ochránce poukázal na svá zjištění vyplývající z dosavadní praxe k otázce posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání. V nich dokumentuje odlišné postavení uchazečů o práci nacházejících se v pozici nezaměstnaných z titulu evidence u úřadu práce (kteří mají povinnost přijmout zaměstnání zprostředkované úřadem práce), a „standardních“ zájemců o práci, kteří si

---

¹ Celý text při pomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12786>.

² Celý text při pomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12844>.

nabídku na volném pracovním trhu vybrali sami. Ochránce proto doporučil ponechat povinnost zaměstnavatele zajistit vstupní pracovnělékařskou prohlídku pro zájemce o práci zprostředkovanou úřadem práce bez ohledu na její rizikovitost.

Nad rámec předloženého návrhu ochránce uplatnil připomínku vztahující se k otázce dozoru státního zastupitelství při výkonu ochranného léčení. Poukázal přitom na skutečnost, že ČR zatím postrádá kontrolní mechanismus. Jeho úkolem je zajistit každému účinný prostředek nápravy před vnitrostátním orgánem. Ochránce opakovaně upozorňuje (rovněž prostřednictvím legislativních doporučení)³ na absenci úpravy rozsahu a podmínek dozoru při výkonu ochranného léčení, přestože je předvídan zákonem o státním zastupitelství (stejně jako dozor ve věznicích či dětských domovech). Ministerstvo zdravotnictví připomínku ochránce akceptovalo.

3. Připomínky k návrhu metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví k správnému postupu poskytovatelů zdravotních služeb při hospitalizaci bez souhlasu pacienta

Návrh se (mimo jiné) věnuje oblasti nedobrovolné hospitalizace dětí. Ochránce s poukazem na doporučený postup vycházející z dosavadní praxe⁴ upozornil, že zcela postrádá zpracování postupu poskytovatelů zdravotních služeb při hospitalizaci bez souhlasu dětí, resp. jejich zákonných zástupců. Poskytovatelé by proto v těchto případech měli posuzovat schopnost pacienta vyslovit souhlas s hospitalizací.

Ochránce dále apeloval na vysvětlení pojmu „*neodkladná péče*“ pro oblast péče o duševní zdraví, aby bylo zřejmé, co pod uvedený pojem ještě spadá, a co již nikoliv. V této souvislosti připomněl závěry z dosavadní činnosti (z nichž vyplývá, že pod pojem „*neodkladné péče*“ nelze podřadit např. léčbu chronifikujících se onemocnění).⁵ Ochránce se vyjádřil rovněž k oblasti specifických práv nedobrovolně hospitalizovaného pacienta a navrhl doplnění práva pacienta podat návrh na zahájení řízení, pokud poskytovatel neoznámil hospitalizaci soudu.

Ochránce se rovněž (vedle dalšího) vyslovil pro zahrnutí oznamovací povinnosti poskytovatele zdravotních služeb i pro případ kolize postoje pacienta a jeho hmotněprávního opatrovníka. Upozornil na to, že současné právní předpisy výslovně nestanoví povinnost poskytovatele oznámit soudu hospitalizaci člověka, za něhož dal

---

³ Blíže viz Ochrana před špatným zacházením 2016. Zpráva veřejné ochránkyně práv jako národního preventivního mechanismu. [online]. Kancelář veřejného ochránce práv: 2017, s. 15. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/dokument/2016/2016-DET-vyrocní-zprava.pdf>; Ochrana před špatným zacházením 2017. Zpráva veřejné ochránkyně práv jako národního preventivního mechanismu. [online]. Kancelář veřejného ochránce práv: 2017, s. 24. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ochrana_osob/Zpravy-vyrocní/2017-DET-vyrocní-zprava.pdf.

⁴ Viz Doporučení veřejného ochránce práv k účasti dítěte na rozhodování o záležitostech souvisejících s jeho hospitalizací na psychiatrii. [online]. Kancelář veřejného ochránce práv: 2021. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/Doporu%C4%8Den%C3%AD%20d%C4%9Btsk%C3%A1%20psychiatrie_002%20Copy.pdf.

⁵ Blíže viz Zprávu z návštěvy Psychiatrické nemocnice Brno. [online]. Veřejný ochránce práv: 2022, s. 27. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/39-2021%20NZ%20zpr%C3%A1va.pdf>.

souhlas hmotněprávní opatrovník, a to i přes nesouhlas samotného pacienta (jakkoliv je možné tuto povinnost dovodit ústavně-konformním výkladem).

Ochránce také upozornil na nezbytnost metodicky upravit postup, jakým má být rozhodnutí o přípustnosti detenčního řízení pacientovi doručeno a jak má být seznámen s jeho obsahem. Doporučil proto vést poskytovatele zdravotních služeb k tomu, že povinnost doručit rozhodnutí a seznámit pacienta s jeho obsahem zákoná úprava ukládá soudu, a nikoliv poskytovateli.

4. Připomínky k návrhu novely zákona o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, a dalších souvisejících zákonů (tzv. Lex Ukrajina VII)⁶

Ve všeobecné rovině ochránce ocenil snahu přijmout právní úpravu, která umožní lidem s dočasnou ochranou přejít do jiného pobytového titulu. Současně však konstatoval, že nový zvláštní dlouhodobý pobyt je velmi přísný a příliš úzce vymezený a ve finále dopadne pouze na malou část držitelů dočasné ochrany. Aby lidé z Ukrajiny mohli žít důstojný život, je důležité zachovat výhody spojené s jejich pobytovým statutem, což zahrnuje právo na práci, možnost využívat veřejné zdravotní pojištění a přístup k sociální pomoci. Nastavením zvláštního dlouhodobého pobytu navrhovaným způsobem se nicméně jeví, že se chtějí vybrat jen „ti nejlepší z nejlepších“ a zbytek ať se vrátí na Ukrajinu. S přihlédnutím k současné nejistotě ohledně možnosti setrvat na území ČR, jež je demotivující pro samotné držitele dočasné ochrany, ale i pro české školy, ubytovatele či zaměstnavatele, ochránce doporučil, aby se otevřely i další pobyty a lidé do nich mohli přecházet (zvláště studium, zaměstnanecká karta, modrá karta).

V konkrétní rovině ochránce uplatnil značné množství převážně zásadních, ale i doporučujících připomínek. Mimo jiné tak navrhl zrušení nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu v případech cizinců, kteří už dříve požádali o dočasnou ochranu v jiném členském státě, nebo kterým už dříve jiný členský stát dočasnou ochranu udělil. Doporučil rovněž zrušení vyloučení soudního přezkumu v případě nepřijatelných žádostí o dočasnou ochranu. Navrhl také navýšení částky na živobytí dospělým držitelům dočasné ochrany s postižením, a to alespoň na dvojnásobek částky stanovené pro zdravé držitele.

Jako zcela nepřijatelné ochránce odmítl, aby držitelé zvláštního dlouhodobého pobytu byli vyloučeni prakticky z celého dávkového systému, včetně opakovaných dávek pomoci v hmotné nouzi. Upozornil přitom na porušení mezinárodních závazků (čl. 13 Evropské sociální charty), jež zaručují stejnou ochranu a pomoc v nouzi jako vlastními občanům i těm občanům jiných smluvních stran, kteří na našem území legálně pobývají.

---

⁶ Celý text při pomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <http://kvopap:81/KVOPESoSearch/Nalezene/Edit/99783>.

5. Připomínky k návrhu novely zákona o veřejném zdravotním pojištění a dalších souvisejících zákonů⁷

Ochránce se předně vyjádřil k navrhované změně zákona o veřejném zdravotním pojištění. Doporučil zařadit odůvodnění jako povinnou náležitost zápisu o jednání komise, průběhu a výsledku výběrového řízení (probíhajícího před uzavřením smlouvy o poskytování a úhradě hrazených služeb prostřednictvím poskytovatelů tvořících síť smluvních poskytovatelů zdravotní pojišťovny). Navrhl rovněž doplnění povinnosti Ministerstva zdravotnictví informovat uchazeče o důvodech, pro které nebylo uzavření smlouvy ve výběrovém řízení doporučeno. Ve vztahu k navrhovaným změnám příloh zákona o veřejném zdravotním pojištění pak (mimo jiné) doporučil zachování plné úhrady zubní výplně a endodontického ošetření i pro zranitelnou skupinu zletilých pojištěnců, kteří jsou z důvodu postižení závislí v oblasti péče o osobní hygienu a zdraví na podpoře jiných.

Ochránce se vyjádřil rovněž k navrhované změně zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění. Upozornil na zjištění ze své dosavadní praxe a doporučil reagovat na situace, kdy příjmy osoby ze samostatné výdělečné činnosti jsou oproti příjmům ze zaměstnání zanedbatelné. U nově předpokládané dohody o splátkách pojistného na veřejném zdravotním pojištění navrhl její náhradu v podobě institutu povolení splátek (s formou rozhodnutí zdravotní pojišťovny). V neposlední řadě důrazně doporučil jednoznačné stanovení charakteru lhůt pro vyměření a vymáhání pojistného a pro uplatnění nároku na vrácení přeplatku na pojistném jako lhůt prekluzivních.

6. Připomínky k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o dávce státní sociální pomoci⁸

Návrh předpokládá (mimo jiné) i změnu zákona o státní sociální podpoře. Ochránce (vedle dalšího) navrhl vypuštění nového pravidla, že ve vztahu ke každému dítěti se poskytuje vždy jen jeden rodičovský příspěvek. Vyjádřil přitom přesvědčení, že právě u náhradní rodinné péče (zejména v jejím počátku) plní rodičovský příspěvek účel alespoň částečného nahrazení ztráty či podstatného snížení příjmu po dobu péče o dítě. Je proto nezbytné všechny formy náhradní rodinné péče co možná nejvíce podporovat.

7. Připomínky k návrhu zákona o dávce státní sociální pomoci⁹

Ve všeobecné rovině ochránce (mimo jiné) vyjádřil obavy, že navržené řešení pro stanovování obvyklého nájemného pro doplatek na bydlení povede ke snížení dávkové podpory u některých (zejména nezranitelných) osob. Navrhl proto zvolit jinou metodu stanovení normativního nájmu, která bude více zohledňovat aktuální ceny nájemného. Rovněž se vyjádřil kriticky k navrhované úpravě složky dítěte jako součásti nové dávky

---

⁷ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <http://kvopap:81/KVOPEsoSearch/Nalezene/Edit/100809>.

⁸ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12884>.

⁹ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12882>.

státní sociální pomoci (DSSP). S přihlédnutím ke značnému množství jejích úskalí, na něž detailně poukázal, proto navrhl zachovat stávající právní úpravu přídatku na dítě (jako dávky poskytované na základě zákona o státní sociální podpoře) a zcela zrušit část předkládaného návrhu zavádějící složku dítě v rámci DSSP.

V konkrétní rovině ochránce dále uplatnil značné množství převážně zásadních, ale i doporučujících připomínek. Vedle dalšího tak navrhl rozšíření okruhu osob spadajících pod definici zranitelné osoby, a to v pěti kategoriích. Upozornil také, že zakotvená možnost snížení DSSP představuje z ústavněprávního hlediska omezení práva na pomoc státu nezbytnou k zajištění základních životních podmínek (ve smyslu čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). V právním předpisu by tedy měly být jednoznačně uvedeny podmínky, kdy lze úroveň dávkové pomoci snížit, a proto doporučil jejich doplnění do nové právní úpravy. V neposlední řadě navrhl, aby byl uplatněn mechanismus výplaty DSSP v tom kalendářním měsíci, na který dávka náleží.

8. Připomínky k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti správy daní a působnosti Celní správy České republiky¹⁰

Návrh předpokládá novelizaci daňového řádu odstraněním některých deficitů současné právní úpravy týkající se oblasti doručování v daňovém řízení. Ochránce doporučil ještě další úpravy v oblastech, které ze své praxe považuje za problematické. Navrhl tak (vedle dalšího) zakotvení zákonné možnosti pro doručení písemnosti prostřednictvím obecní policie, je-li správcem daně obecní úřad. Doporučil rovněž, aby se povinnost dvojího placení nákladů za nařízení daňové exekuce (správci daně i obecnému správci daně) vztahovala pouze na vymáhání bagatelních nedoplatků nepřekračujících částku 500 Kč.

Nad rámec návrhu ochránce dále poukázal na nutnost (či alespoň přinejmenším vhodnost) novelizace dalších ustanovení daňového řádu, a to s ohledem na posílení ochrany práv nezletilých. Upozornil tak (mimo jiné) na postup správců daně neodpovídající soukromoprávním pravidlům o postupném nabývání svéprávnosti. Doporučil proto, aby nezletilým starším 15 let bylo umožněno samostatné podání daňového přiznání nebo požádání správce daně o splátkový kalendář.

9. Připomínky k návrhu novely zákoníku práce¹¹

Ochránce dlouhodobě požaduje zakotvení nicotnosti právního jednání při sjednání doložky mlčenlivosti, v níž se zaměstnanci zavazují k mlčenlivosti o jejich mzdě (nebo platu). Navrhl proto doplnění této úpravy do předkládané novely. Doporučil rovněž, aby zkušební doba zůstala ponechána v délce maximálně tří měsíců, resp. u vedoucího zaměstnance maximálně šesti měsíců (namísto navrhovaného prodloužení až na čtyři měsíce, resp. až na osm měsíců). Dále nepodpořil ani navrhovanou změnu stávající právní úpravy pracovního poměru na dobu určitou. Ta umožňuje opakování pracovního poměru na dobu určitou

¹⁰ Celý text při pomínce je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <http://kvopap:81/KVOPESoSearch/Nalezene/Edit/100803>.

¹¹ Celý text při pomínce je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12886>.

nejvýše dvakrát. Změna zavádí výjimku vztahující se na zástup zaměstnance čerpajícího mateřskou či rodičovskou dovolenou, kdy by bylo možné pracovní poměr na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami sjednávat bez omezení až do celkové doby devíti let.

10. Připomínky ke Zprávě o plnění opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025 v roce 2023

Ochránce upozornil, že ve zprávě se objevuje množství opatření, která nejsou dlouhodobě plněna, a pouze se opakovaně prodlužuje termín pro jejich splnění. Tato praxe vede v důsledku k čistě formálnímu hodnocení národního plánu (např. opakované prodlužování termínu splnění u opatření „právní úprava zajišťující koordinaci rehabilitace a nástroje jejího financování“ nebo nerespektování stanovených indikátorů plnění u opatření „podpora deinstitucionalizace pobytových zařízení pro osoby se zdravotním postižením“). Přitom monitorování plnění plánu by mělo co nejvíce přispívat ke skutečnému dosažení stanovených cílů. Ochránce proto navrhl doplnění alespoň průběžných informací o plnění uvedených opatření.

11. Připomínky k návrhu novely zákona o sociálních službách a zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením¹²

Za účelem zvýšení míry digitalizace a elektronizace návrh předpokládá vytvoření nových aplikačních programů a informačních materiálů, které budou zpřístupněny veřejnosti prostřednictvím tzv. klientské zóny (informační systém). S ohledem na požadavky kladené Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením ochránce apeloval, aby v souvislosti s digitalizací a elektronizací regulované oblasti byla zajištěna přístupnost a srozumitelnost předávaných informací pro lidi s postižením (např. pomocí použití titulků u doprovodných videí, samostatných videí v českém znakovém jazyce, formátů přístupných lidem se zrakovým postižením nebo informací ve srozumitelném jazyce – easy-to-read).

Ochránce rovněž upozornil, že teritoriální vymezení pro rozdělení nápadu práce podle místní příslušnosti mezi pět ústředních správ sociálního zabezpečení (ÚSSZ) by nemělo nikomu komplikovat přístup k úřadu (k zahájení řízení). Doporučil proto, aby žadatelé i jejich zástupci (často z řad pečujících osob) měli možnost vyřizovat vlastní záležitosti v místě skutečného pobytu, bez ohledu na jejich trvalý pobyt.

Nad rámec návrhu ochránce také doporučil rozšířit sjednocení právních předpisů upravujících oblast nepojistných sociálních dávek podmíněných dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Navrhl proto, aby člen domácnosti mohl být i příjemcem příspěvku na péči, stanoví-li tak smlouva o členu domácnosti schválená soudem. Ve vztahu k dávkám poskytovaným osobám se zdravotním postižením pak obdobně doporučil, aby i jejich příjemcem mohl být opatrovník nebo oprávněný člen domácnosti.

---

¹² Celý text při pomínce je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13044>.

12. Připomínky k návrhu nařízení vlády o započitatelných nákladech na bydlení a ubytování pro účely stanovení nároku na humanitární dávku a její výše¹³

Ochránce upozornil, v návaznosti na nedávno prezentovaná zjištění zástupce veřejného ochránce práv,¹⁴ na nesouladnost současného systému zajištění a podpory ubytování s úpravou směrnice o dočasné ochraně, jež zaručuje všem lidem s dočasnou ochranou právo na přiměřené ubytování. Vyjádřil také celkový nesouhlas s nastaveným systémem humanitárního ubytování a poukázal na to, že ještě další zpřísnění stávajícího systému nepovede k napravení nesouladného stavu. Z předkládaných možností ochránce doporučil přijetí varianty stanovující vyšší částku započitatelných nákladů na bydlení. Současně vyjádřil obavy, že někteří lidé nedosáhnou na jakékoliv bydlení a budou nuceni k návratu na Ukrajinu, případně k nelegální práci, a mohou se stát i oběťmi vykořisťování.

Úspěšné připomínky ochránce k návrhu zákona o zdravotních službách

V prosinci 2023 ochránce připomínkoval novelu zákona o zdravotních službách. Ta má mimo jiné zakotvit nový druh zdravotnického zařízení: centrum komplexní péče o děti, které má poskytovat služby dětem s život limitujícím nebo život ohrožujícím onemocněním a jejich rodinám. Centra by měla poskytovat především zdravotní respitní péči, která umožní pečujícím odpočinek. Respit má být službou hrazenou z veřejného zdravotního pojištění – v délce 14 dnů za rok. Účelem čerpání zdravotní respitní péče je podpora setrvání dítěte v jeho rodině. Ministerstvu zdravotnictví ochránce navrhl, aby zakotvilo pojistky proti zneužívání center jako další instituce pro umístování dětí s postižením. Tomu ministerstvo v rámci vypořádání připomínek v tomto čtvrtletí nakonec vyhovělo.

Dále ochránce dosáhl v oblasti dohledu nad omezováním osobní svobody zejména precizace ustanovení, kterými dochází ke zrušení kojeneckých ústavů, zavedení přestupku ponižujícího zacházení, úpravy definice farmakologického omezovacího prostředku a vyjasnění účelu evidence použití omezovacích prostředků.

B.2 Obec může omezit noční klid i na 32 nocí za rok (16/2023/SZD)¹⁵

Podle zákona trvá noční klid od 22 do 6 hodin. Ve výjimečných případech ale obec může vyhláškou tento klid zkrátit nebo zrušit (§ 5 odst. 7 zákona č. 251/2016 Sb.). Podmínku výjimečnosti neporuší ani obec, která výjimku z nočního klidu určí pro 32 nocí za rok.

Ochránce Ústavnímu soudu navrhl, aby zrušil vyhlášku obce Píšť, která stanovila 32 výjimek z nočního klidu, a to hlavně pro víkendové noci od dubna do října. Tento počet výjimek již ochránce nepovažoval za „výjimečný“.

¹³ Celý text při pomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12964>.

¹⁴ Blíže viz zprávu o šetření veřejného ochránce práv ze dne 23. 4. 2024, sp. zn. 2375/2024/VOP, dostupnou z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12834>.

¹⁵ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12254>.

Ústavní soud návrh zamítl, protože 32 nocí za rok (desetinu) považuje za výjimečný případ. Zkoumal i dodržení ostatních pravidel pro vyhlášku. Podle Ministerstva vnitra takto obce postupují běžně. Více v nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/23.¹⁶

B.3 Vytrvalost se vyplácí. Cizinec se po téměř třech letech dočkal studijního víza (sp. zn. 4223/2023/VOP)¹⁷

Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců musí vyzvat žadatele o udělení dlouhodobého víza za účelem studia k odstranění vad žádosti.

Stěžovatel (Maročan) podal v srpnu 2021 žádost o udělení dlouhodobého víza za účelem studia na vysoké škole. Ministerstvo vnitra neuvěřilo, že se u nás bude vzdělávat, a proto ji zamítlo. Stěžovatel podal Komisi žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza (obdoba odvolání). Ani ta mu nevyhověla. Argumentovala tím, že by se vízum nestihlo vylepit do jeho cestovního dokladu před nástupem do školy. Stěžovatel se nevzdal, a bránil se žalobou u Městského soudu v Praze. Ten shledal, že Komise nemohla použít takovýto důvod pro odmítnutí jeho žádosti. Soud navíc konstatoval, že to byly právě ministerstvo a Komise, kdo zapříčinily průtahy v řízení. Komise v dalším řízení nevyhověla žádosti stěžovatele, s tím že nepředložil dostatečné finanční prostředky. Nepřihlédla totiž k potvrzení marocké banky o zablokované částce, kterou měla postupně vyplácet stěžovateli v průběhu studia.

Ochránce shledal, že Komise pochybila, když nevyzvala stěžovatele k odstranění vad žádosti. A to kvůli tomu, že požádal o studijní vízum, na které se vztahuje evropská směrnice 2016/801. Ta stanovuje povinnost úřadů vyzvat žadatele k doložení potřebných dokladů. Stejný závěr ostatně vyplývá i z vnitrostátní právní úpravy. Komise uznala, že pochybila. Přislíbila, že bude v obdobných případech vyzývat žadatele k odstranění vad žádosti, aby předešla tomu, že pro ně bude její rozhodnutí překvapivé. Mimo to nakonec udělila stěžovateli požadované vízum.

B.4 Ministři pro svá rozhodnutí potřebují dobrá doporučení (sp. zn. 20/2022/SZD)¹⁸

Ochránce zahájil šetření z vlastní iniciativy, které zaměřil na činnost rozkladových komisí ministerstev. Když ministr rozhoduje o rozkladu (obdoba odvolání) proti rozhodnutí ministerstva, dostane k případu doporučení rozkladové komise. Tato doporučení jsou lepší, pokud má komise správné členy a její jednání se řídí dobrými pravidly.

Ochránce zkoumal činnost rozkladových komisí na ministerstvech i jejich jednací řády. Zjistil, že některé komise porušují pravidla nebo se řídí nesprávným nebo nedostatečným

¹⁶ Viz https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2024/Pl._U._S_44-23_AN.pdf.

¹⁷ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12744>.

¹⁸ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12948>.

jednacím řádem (blíže je vše popsáno v souhrnu poznatků¹⁹ a v přehledu obsahu jednacích řádů²⁰).

Na základě zjištění ochránce doporučil, aby ministerstva například:

- zveřejnila seznam členů rozkladové komise na svém webu,
- členům rozkladové komise poskytla co nejvíce podkladů k posouzení případu (ideálně kopii celého spisu),
- zrušila pravidlo, že při rovnosti hlasů všech členů komise rozhoduje hlas předsedy,
- určila podmínky, za nichž se zasedání rozkladové komise mohou účastnit další lidé, kteří by mohli ovlivnit závěry komise.

B.5 Pokud pacient není schopen odmítnout zdravotní péči, která ho udrží naživu, musí odmítnutí péče nebo její ukončení schválit soud (9/2023/NZ)²¹

Pokud pacient k životu potřebuje zdravotní péči, která není marná (zbytečná), musí ji dostat (i bez souhlasu), ledaže ji odmítne. Jeho odmítnutí musí být informované (musí dostat informace a vysvětlení) a svobodné (musí se rozhodnout sám). Pokud pacient není takového rozhodnutí schopen (často kvůli svému onemocnění) a dříve takové přání nevyslovil (podle § 38 občanského zákoníku), nemůže tuto péči odmítnout jeho opatrovník, blízcí, ani lékaři. Pokud předpokládají, že by takovou péči odmítli, musejí požádat soud, aby to schválil (podle § 101 občanského zákoníku).

V Psychiatrické nemocnici v Jihlavě pobývá od roku 2016 pacientka s demencí v pokročilém stádiu. Její zdravotní stav se stále zhoršuje. Nyní již jen leží a s okolím se dorozumívá pouze křikem. Na její zdravotnické dokumentaci byl nalepený lístek s pokynem „nezachraňovat za každou cenu, rodina si nepřeje [vyjmenované zdravotní úkony]“. To by například znamenalo, že kdyby již nebyla schopna sama polykat, nemocnice by jí do žaludku nezavedla sondu, kterou by ji krmila, a nechala by ji tedy umřít hladu. Pacientka již není schopna vyjádřit svou vůli (odmítnout výživu sondou) a dříve nevyslovila takové přání. Nemocnice vychází z přání rodiny, která uvedla, že by si pacientka nepřála prodlužovat takový život.

Nemocnici ochránce vysvětlil, že pacientce musí poskytnout zdravotní péči, kterou potřebuje k životu, tedy, že se nemůže řídit přáním rodiny, ale jedině rozhodnutím soudu. Ani soudy ale pro své rozhodování nemají pravidla, protože české zákony neurčují podmínky pro ukončení zdravotní péče, která udržuje při životě pacienty, kteří tuto péči nemohou odmítnout. Na to ochránce upozornil Ministerstvo zdravotnictví. Tato pravidla

¹⁹ Celé znění souhrnu poznatků je dostupné zde: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/souhrn%20poznatk%C5%AF.pdf>.

²⁰ Viz <https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/p%C5%99ehled%20obsahu%20jednac%C3%ADch%20C5%99%C3%A1d%C5%AF.pdf>.

²¹ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12920>.

přítom musejí dodržet právo na život podle článku 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Například jako francouzská úprava (více v rozsudku Evropského soudu pro lidská práva Lambert proti Francii²²). Ministerstvo zdravotnictví přislíbilo, že zajistí doplnění pravidel do zákona.

B.6 Konference, kulaté stoly a školení

Datum	Název akce	Druh akce	Forma
4. dubna 2024	Daňový řád	Seminář	Online
5. dubna 2024	Daňová exekuce	Seminář	Online
23. dubna 2024	Pomoc obětem diskriminace	Kulatý stůl	Prezenční
25. a 26. dubna 2024	Péče o klienty s demencí v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem	Školení	Online
15. května 2024	Odstraňování azbestových střešních krytin ze staveb typu rodinný dům	Kulatý stůl	Prezenční
27. a 28. května 2024	Informační seminář pro osoby pomáhající přichozím z Ukrajiny	Seminář	Prezenční
5. června 2024	Sdílení dobré praxe kontrolních orgánů (15 let společně proti diskriminaci)	Kulatý stůl	Prezenční
24. a 25. června 2024	Péče o klienty s demencí v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem	Školení	Online

²² Rozhodnutí je v českém jazyce dostupné zde:

[http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/6248E2A0AE97F911C1257EEE003CE4F3/\\$file/Lambert%20a%20osta%20proti%20Francii%20anotace.pdf?open&](http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/6248E2A0AE97F911C1257EEE003CE4F3/$file/Lambert%20a%20osta%20proti%20Francii%20anotace.pdf?open&).

B.7 Ochránce a Parlament

Novela zákona o veřejném ochránci práv

Ochránce a ředitelka Sekce právní Kanceláře veřejného ochránce práv vystoupili na kulatém stole, který uspořádaly poslankyně sedmi parlamentních stran, vládní zmocněnkyně pro lidská práva i ministr pro legislativu a týkal se vzniku dětského ombudsmana – ochránce práv dětí. Účastníci setkání se zaměřili na význam dětského ombudsmana, jehož fungování bude, dle novely zákona o veřejném ochránci práv, ve společné Kanceláři veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Debatovalo se o jeho pravomocech, svěřených úkolech a řešily se i praktické otázky kolem jeho fungování včetně financování.²³

Ochránce se se svým zástupcem účastnili zasedání Ústavněprávního výboru, Petičního výboru a Výboru pro sociální politiku Poslanecké sněmovny v bodě, kdy výbory projednávají novelu zákona o veřejném ochránci práv. Všechny výbory podpořily vznik dětského ombudsmana a národní lidskoprávní instituce (NHRI) a doporučily poslancům, aby schválili změnu zákona o veřejném ochránci práv. Díky ní by Česko mělo po letech mít dětského ombudsmana a také národní lidskoprávní instituci. Ochránce upozornil na to, že veřejnost s novelou spojuje velká očekávání a doufá, že je vláda a poslanci naplní. Petiční výbor také podpořil posunutí účinnosti zákona o půl roku: z původně zamýšleného ledna 2025 na začátek července 2025. Až bude Poslanecká sněmovna projednávat ve druhém čtení novelu zákona o veřejném ochránci práv, vystoupí veřejný ochránce práv na jednání Sněmovny.

Veřejný ochránce práv za účelem lepší informovanosti společnosti vytvořil informační stránku na svém dětském webu, která přináší informace o tom, proč děti potřebují dětského ombudsmana?²⁴

Výroční zpráva o činnosti ochránce za rok 2023

Ochránce vystoupil na plénu Senátu, kde senátorům představil Výroční zprávu o činnosti za minulý rok. Ochránce informoval např. o tom, že jeho působení bylo úspěšné a úřady v 97 % shledaných pochybení napravily chyby, které ochránce v jejich činnosti shledal. Senátoři se v debatě věnovali činnosti ochránce v oblasti transformace ústavů, průtahů při vyplácení důchodů či sterilizací.

Plénum Poslanecké sněmovny doposud Výroční zprávu o činnosti ochránce za loňský rok neprojednalo. Výroční zprávou se zabývaly jeho výbory.

---

²³ Další podrobnosti jsou dostupné v Tiskové zprávě ochránce ze dne 14. června 2024, viz https://www.ochrance.cz/aktualne/poslankyne_sedmi_parlamentnich_stran_vladni_zmocnenkyne_pro_lidska_prava_i_ministr_pro_legislativu_podporili_na_seminari_v_poslanecke_snemovne_vznik_detskeho_ombudsmana/

²⁴ Viz <https://deti.ochrance.cz/kdo/detskyombudsman/>.

B.8 Mezinárodní spolupráce veřejného ochránce práv

Účast na mezinárodní konferenci Mezinárodního ombudsmanského institutu

Zástupce veřejného ochránce práv se zúčastnil světové konference Mezinárodního ombudsmanského institutu (IOI) v nizozemském Haagu. Vystoupil na ní s příspěvkem, ve kterém představil spolupráci českého ombudsmana s ombudsmany jiných států v případech sociálního zabezpečení s cizím prvkem. Dále se účastníci zabývali možnostmi přeshraniční spolupráce ombudsmanů v dalších oblastech.

Zprostředkování zkušeností zahraničním subjektům

Ochránce vstřícně komunikuje se zahraničními subjekty a odpovídá na dotazy ze zahraničí. V tomto čtvrtletí například odpovídal na dotazy zahraničních akademických výzkumníků ohledně činnosti ochránce v oblasti sociálních práv a při posuzování práva na svobodu svědomí.

Plán činnosti na rok 2025 Agentury EU pro základní práva (FRA)

Ochránce se vyjádřil k návrhu plánu činnosti na rok 2025, který hodlá realizovat Agentura EU pro základní práva (FRA). Upozornil, že FRA nesbírá údaje o životě lidí s postižením v EU v takové míře, v jaké sbírá data o jiných zranitelných skupinách obyvatel (např. Romech, žadatelích o azyl, náboženských a sexuálních menšinách). Proto ochránce doporučil, aby FRA provedla v roce 2025 rozsáhlé výzkumné šetření právě o životě lidí s postižením, případně aby se zaměřila na konkrétní oblast pokrytou právem EU (například práva cestujících, zaměstnanost, přístupnost informací apod.).

Sdílení zkušeností s dodržováním základních práv při využívání dotací z EU

Na ochránce se obrátila maďarská nevládní organizace, která provádí výzkum dodržování základních práv dle Listiny základních práv Evropské unie při využívání fondů EU. Dotazovala se ochránce, zda má informace o tom, že by v souvislosti s využíváním prostředků z EU v České republice v posledních 10 letech vznikly obavy o dodržování základních práv.

Ochránce takovou konkrétní informaci nemá. Přesto poskytnul obecné informace o své činnosti a uvedl příklady, kdy se zprostředkovaně zabýval dodržováním práv při využívání prostředků z EU. Ty se týkaly především oblasti deinstitutionalizace sociálních služeb, kterou ochránce sleduje v souvislosti s monitorováním naplňování článku 19 Úmluvy. V posledních dvou letech se v činnosti ochránce jednalo například o připomínkování Akčního plánu deinstitutionalizace, jehož plnění je základní podmínkou v Integrovaném regionálním operačním programu (IROP). Dále ochránce sleduje naplňování práva lidí s postižením na nezávislý způsob života a zapojení do komunity v souvislosti s naplňováním některých cílů a milníků Národního plánu obnovy, které se týkají reformy dlouhodobé péče a investic do zařízení sociálních služeb.

Ochránce by měl mít k dispozici veřejné výsledky výzkumu maďarské organizace na konci srpna 2024 a bude je moci využít při své další práci.

Sdílení zkušeností na workshopu Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž

Právníčka odboru dohledu se zúčastnila **týdenního workshopu**, který **v Bruselu** zorganizovala Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). Společně s eskortujícími policisty, zaměstnanci Frontexu a mezinárodních organizací vzájemně sdíleli poznatky k vyhošťování zranitelných osob, zejména dětí.

C. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění

Od roku 2006 je ochránce národním preventivním mechanismem podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Systematicky navštěvuje zařízení pro osoby omezené na svobodě z moci úřední i v důsledku závislosti na poskytované péči. Svá zjištění a doporučení zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a formuluje standardy zacházení. Předkládá je samotným zařízením a jejich zřizovatelům a systémová doporučení ústředním orgánům státní správy. Od roku 2011 ochránce rovněž sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění.

C.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění

Ochránce ve druhém čtvrtletí provedl **6 systematických návštěv zařízení**. Konkrétně navštívil Dětské oddělení Psychiatrické nemocnice v Kroměříži, Dětský domov Boskovice, Dětský domov Ústí nad Labem – Střekov a Výchovný ústav Husův domov. Podmínky žen ve výkonu trestu odnětí svobody prověřil ochránce ve Vazební věznici Praha Ruzyně, objekt Velké Přílepy.

Ochránce zahájil sérii návštěv ubytovacích zařízení poskytujících péči bez oprávnění (tzv. neregistrovaná zařízení sociálních služeb). Ty nabízí péči zpravidla lidem vyššího věku a vyvolávají dojem, že se jedná o registrovanou sociální službu - domov pro seniory nebo domov se zvláštním režimem pro osoby s demencí. Poskytování péče v těchto zařízeních je rizikové, protože bez registrace chybí garance jakékoliv odbornosti pečujících. To může mít negativní dopad na zdraví ubytovaných klientů. Tato zařízení nemusí ani respektovat další zákonné požadavky, jako je například maximální výše měsíční úhrady klienta za pobyt v zařízení. Tím, že neregistrovaná zařízení stojí mimo systém, nespádají ani do působnosti Inspekce sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí. Není tedy orgán, který by v těchto zařízeních mohl provádět kontrolu kvality poskytované péče. Zařízení tudíž nic nenutí k dodržování standardů kvality sociálních služeb a klienti nemají možnost domoci se nápravy nežádoucího stavu. První z plánovaných sérií návštěv neregistrovaných poskytovatelů sociálních služeb byla v Hotelu Schindlerův háj.

Právníčka odboru dohledu nad omezováním osobní svobody monitorovala výkon trestu vyhoštění cizince z území České republiky. Cizinec byl vyhoštěn z Vazební věznice Praha Ruzyně do Moldávie. Sledování bylo ukončeno nástupem cizince do letadla na Letišti Václava Havla v Praze bez zjištěných pochybení.

V návaznosti na šetření zástupce ochránce k umístování cizinců do části s přísným režimem zpracovalo ředitelství služby cizinecké policie požadovaný metodický pokyn a odeslalo ho do všech zařízení pro zajištění cizinců. V něm shrnuje pravidla pro umístování cizinců do přísného režimu a vymezuje specifické situace a doporučené postupy pro jejich řešení. Šetření ochránce je tak úspěšně ukončeno, protože policie přijala opatření k nápravě.

C.2 Zásadní pracovní jednání

Právníci odboru dohledu nad omezováním osobní svobody se účastnili **několika jednání k Národní koncepci ochranného léčení**. Pozitivně ochránce hodnotí to, že se jednání aktivně účastní představitelé všech zainteresovaných resortů a že pro vznik Národní koncepce ochranného léčení již existuje harmonogram s cílem předložit koncepci začátkem roku 2025 vládě ke schválení.

Zástupce ochránce se setkal s nejvyšším státním zástupcem a náměstkem ministra spravedlnosti za účelem jednání o zavedení dozoru státního zastupitelství nad výkonem ochranného léčení. Všichni zúčastnění se shodli na vhodnosti zavedení tohoto dozoru, který zákon o státním zastupitelství předpokládá již více než 20 let.

Ochránce dlouhodobě upozorňuje Ministerstvo zdravotnictví na **špatné materiální podmínky některých navštívených psychiatrických nemocnic**. Ministerstvo poskytlo termínovaný plán změn dvou jím zřizovaných zařízení, v nichž byly podmínky nejzávažnější (Dětská psychiatrická nemocnice Louny a Psychiatrické oddělení Všeobecné fakultní nemocnice v Praze). Ochránce bude dále sledovat, jak se plán daří realizovat.

Právníčka odboru dohledu nad omezováním osobní svobody se zúčastnila **jednání expertní skupiny k cizinecké detenci**. Skupina má v návaznosti na usnesení Rady vlády pro lidská práva vytvořit plán rozvoje a využívání alternativ k zajišťování nezletilých cizinců bez doprovodu a rodin cizinců s dětmi. Ochránce dlouhodobě sleduje praxi zajišťování rodin s dětmi a usiluje o to, aby byla v souladu s mezinárodními standardy a závěry Evropského soudu pro lidská práva.

Zástupce ochránce se s právníky odboru dohledu nad omezováním osobní svobody zúčastnili **jednání s hejtmánem Jihomoravského kraje**, radním pro školství a vedoucím odboru školství k poznatkům o špatném zacházení v jednom z krajem zřizovaných dětských domovů. Špatné zacházení spočívalo v několika incidentech fyzického trestání dětí. Příčinou byl vysoký počet umístěných dětí s náročným chováním a tomu neodpovídající kapacita personálu. Výsledkem jednání byl příslib navýšení počtu pracovníků v denních službách.

Právník odboru dohledu se zúčastnil **úvodního setkání se zástupci ministerstva školství, nejvyššího státního zastupitelství a České školní inspekce**, které sloužilo k výměně poznatků z kontrolní činnosti a sjednocení vybraných stanovisek a postupů. Setkání by do budoucna měla probíhat na pravidelné bázi.

Zástupce ochránce jednal s generálním ředitelem Vězeňské služby o aktuálních problémech vězeňství. Hlavním tématem byly možnosti kontaktu mezi dětmi a jejich rodiči ve vězení. Výsledkem je mimo jiné dohoda na úpravě pravidel pro používání Skype hovorů tak, aby je mohli využívat všichni věznění rodiče, kteří mají děti do věku 18 let. Ochránce také připravil leták pro rodiče ve vězení, aby se snáze zorientovali v možnostech kontaktu se svými dětmi. Vedle toho bude pokračovat i společná snaha ochránce a Vězeňské služby na úpravě poučení vězňených osob do srozumitelného jazyka.

C.3 Konference, kulaté stoly a školení

Ochránce uspořádal další **čtyři školení pro pracovníky pobytových zařízení sociálních služeb, kteří pečují o klienty s demencí**. Školení byla tentokrát určena pro pracovníky z Jihočeského, Zlínského, Pardubického kraje a Plzeňského kraje. Právničky odboru dohledu účastníkům představily zjištění a doporučení ochránce z aktuální série návštěv zařízení tohoto typu.

Právník odboru dohledu nad omezováním osobní svobody vystoupil na **adiktologické konferenci** pořádané společností SANANIM. Účastníky konference seznámil s fungováním školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, které se specializují na poskytování péče dětem se závislostními problémy. Současně upozornil na systémové problémy, které spočívají zejména v nemožnosti zařízení zaměstnávat zdravotnické pracovníky, včetně adiktologů, nedostatečné legislativní ukotvení tohoto druhu péče a chybějící metodickou podporu.

Právnička odboru dohledu nad omezováním osobní svobody vystoupila na vzdělávacím **semináři pro vedoucí pracovníky školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy** pořádaném organizací FAKTA. Účastníkům přiblížila problematiku rozhodování ve správním řízení. Zvláštní pozornost věnovala zejména postupu při zamítání žádosti o dovolenku dítěte s ústavní výchovou.

D. Ochrana před diskriminací

V roce 2009 byl ochránce pověřen rolí národního orgánu pro rovné zacházení a ochrany před diskriminací (*equality body*) v souladu s právem Evropské unie. Přispívá tedy k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor. Za tím účelem poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od ledna 2018 ochránce pomáhá také cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice. Poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti. Při tom spolupracuje se zahraničními orgány, které mají obdobné poslání vůči českým státním příslušníkům.

D.1 Notářka musí v řízení o pozůstalosti zohlednit potřeby účastníků s postižením (sp. zn. 4241/2023/VOP)²⁵

Notářka se musí řídit Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, pokud vede řízení o pozůstalosti. Její kancelář by měla být přístupná lidem s postižením, aby mohli uplatnit svá práva na rovnoprávném základě s ostatními účastníky. Pokud to účastník s postižením potřebuje, musí notářka v některých případech zajistit bezbariérovou místnost nebo upravit termín jednání.

Stěžovatelka, která využívá vozík, se chtěla účastnit jednání o pozůstalosti po své matce. To se mělo konat v kanceláři notářky v prvním patře domu bez výtahu. Navrhla proto, aby notářka přesunula jednání do bezbariérových prostor. Takový návrh ale notářka podle stěžovatelky odmítla. Notářka ochránci naopak sdělila, že pro jednání zajistila zasedací místnost v přízemí domu. Stěžovatelka se jednání nakonec ze zdravotních důvodů neúčastnila a zastoupil ji advokát.

V případě nebylo možné prokázat, že notářka skutečně odmítla návrh stěžovatelky na změnu místa jednání. Pokud notářka měla možnost stěžovatelce vyhovět a neudělala to, mohla ji tím diskriminovat kvůli zdravotnímu postižení (odepřením přiměřeného opatření). Notářce ochránce sdělil, že měla jednat se stěžovatelkou vstřícněji a informovat ji bez odkladu o tom, že zajistila bezbariérovou místnost k jednání.

²⁵ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12862>.

D.2 Ochránce posoudil situaci zaměstnankyně, jejíž nadřízený odmítl řešit stížnost na sexuální obtěžování ze strany kolegy (sp. zn. 1108/2023/VOP)²⁶

Zaměstnavatel má povinnost zajistit, aby nadřízený prošetřil stížnost zaměstnance či zaměstnankyně na sexuální obtěžování. Pokud tak neučiní, je odpovědný za sexuální obtěžování, kterého se dopustí kolega či kolegyně.

Stěžovatelka nastoupila do nového zaměstnání, kde měla jako jediná žena vést pracovní tým. Krátce nato našla na ploše svého pracovního počítače pornografický obrázek. Věděla, který kolega ho nainstaloval, ale když se ohradila, vysmál se jí. Obrátila se proto na nadřízeného. Ten to odmítl řešit s tím, že je přehnaně citlivá a nemá smysl pro humor. Stěžovatelka zjistila, že narážky na sexualitu jsou na pracovišti běžné. Přestože jí to vadilo, na personální oddělení se obrátila až po roce. Obávala se totiž, co by se stalo, kdyby se dále bránila. Zaměstnavatel ji následně přesunul na jinou pracovní pozici, kde neměla příplatky za směnný provoz. Krátce nato se dozvěděla, že jí neprodlouží pracovní smlouvu.

Popis událostí vzbudil podezření na diskriminaci ve formě sexuálního obtěžování a pronásledování (postih za to, že se někdo bránil proti diskriminaci). Ochránce proto zaměstnavatele požádal o vyjádření. Ten sdělil, že:

- rozvázal s kolegou stěžovatelky pracovní poměr,
- zaslal nadřízenému, který se odmítl zabývat stížností stěžovatelky, vytýkáci dopis,
- přemístil stěžovatelku na jinou pracovní pozici, protože se necítila dobře v kolektivu a také proto, že potřeboval přeorganizovat práci,
- neprodloužil stěžovatelce pracovní smlouvu, protože neuspěla u zkoušek, které potřebovala k výkonu práce.

Ochránce konstatoval, že situace na pracovišti naplnila znaky sexuálního obtěžování, a že zaměstnavatel za ni byl odpovědný od okamžiku, kdy se stěžovatelka poprvé obrátila na svého nadřízeného. Zaměstnavatel měl totiž zajistit, aby nadřízený stěžovatelky řádně prošetřil její stížnost a zabránil tomu, aby se situace opakovala. Diskriminaci ve formě pronásledování se nepodařilo prokázat, protože zaměstnavatel doložil jiné objektivní důvody, proč stěžovatelce neprodloužil pracovní smlouvu.

---

²⁶ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12880>.

D.3 Neslyšící člověk dostal IT kurz zdarma jako náhradu za diskriminaci (sp. zn. 5791/2023/VOP)²⁷

Vzdělávací společnost poskytující rekvalifikační kurzy musí neslyšícímu zájemci zajistit převod mluveného slova do textu pomocí online přepisu, pokud to pro ni není nepřiměřeně zatěžující (§ 3 odst. 2 antidiskriminačního zákona)²⁸.

Vzdělávací společnost odmítla účast neslyšícího člověka na IT rekvalifikačním kurzu, protože potřeboval online přepis. Ten podle společnosti nebylo možné zajistit.

- Přepisovatel by nezvládl odborné a anglické výrazy IT výkladu.
- Přepis by nebyl úplný kvůli občasným výpadkům internetu v učebně.
- Společnost by se musela nákladně chránit před neoprávněným šířením přepisu (speciální smlouvou navrženou advokátní kanceláří).

Ochránce oslovil organizace, které se zabývají přepisem pro neslyšící. Ty mají zkušenosti s IT výkladem a výpadky internetu jsou podle nich řešitelné. Finanční náklady smluv ochránce vyhodnotil jako únosné a dospěl k závěru, že společnost neslyšícího zájemce diskriminovala. Společnost se omluvila a nabídla mu přístup k online IT kurzu v hodnotě 25 000 Kč zcela zdarma. Kurz také na vlastní náklady otituluje, aby byl přístupný i dalším lidem s postižením.

D.4 Ochránce pomohl učitelce, která čelila diskriminaci v zaměstnání (sp. zn. 4842/2023/VOP)²⁹

Pokud se zaměstnanec brání proti jednání, které vnímá jako diskriminující, dopustí se zaměstnavatel pronásledování (§ 4 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb.)³⁰, pokud ho za to jakkoli formálně či neformálně postihne.

Učitelka na základní škole se ohradila proti sexuálnímu obtěžování ze strany ředitele školy. Sexuální obtěžování se neprokázalo, ale ředitel potom začal stěžovatelku různě znevýhodňovat (např. snížením odměn a odvoláním z funkce zástupkyně ředitele). Současně ve škole panovala nepřátelská atmosféra vůči starším zaměstnankyním, což nepříznivě dopadlo i na stěžovatelku.

---

²⁷ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13010>.

²⁸ Ne přímou diskriminací z důvodu zdravotního postižení se rozumí také odmítnutí nebo opomenutí přijmout při měřené opatření, a by měla osoba se zdravotním postižením přístup k určitému zaměstnání, k výkonu pracovní činnosti nebo funkčnímu nebo jinému postupu v zaměstnání, a by mohla využít pracovního poradenství, nebo se zúčastnit jejího odborného vzdělávání, nebo a by mohla využít služeb určených veřejnosti, ledaže by takové opatření představovalo nepřiměřené zatížení.

²⁹ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12926>.

³⁰ Pronásledováním se rozumí nepříznivé zacházení, postih nebo znevýhodnění, k němuž došlo v důsledku uplatnění práv podle tohoto zákona.

Ochránce shledal, že ředitel školy stěžovatelku diskriminoval. Když se bránila jeho chování, reagoval odvetnými opatřeními. Tím se dopustil pronásledování z důvodu pohlaví. Vytvářením nepřátelského prostředí na pracovišti pak stěžovatelku obtěžoval z důvodu věku.

D.5 Diskriminací může být i přidělení méně odborné a proto hůře placené práce (sp. zn. 4550/2023/VOP)³¹

Zaměstnanec, který se vrací po rodičovské dovolené nebo navazujícím neplaceném volnu kvůli nezbytné péči o dítě, musí zaměstnavatel zařadit na stejné nebo rovnocenné pracovní místo (podle pracovní náplně) se stejnými nebo lepšími pracovními podmínkami (pracovní režim, flexibilita práce, výše mzdy/platu, benefity). Pokud ho zařadí na jiné místo nebo mu dá horší pracovní podmínky, jde o méně příznivé zacházení, tedy o diskriminaci kvůli pohlaví (zahrnuje i rodičovství).

Stěžovatelka se vracela do práce po mateřské a rodičovské dovolené a navazujícím neplaceném volnu kvůli tomu, že její dítě nepřijali do školky. Zaměstnavatel ji chtěl zařadit na pracovní místo, na kterém by vykonávala podstatně méně kvalifikovanou práci. Obávala se proto i snížení platu. Se zaměstnavatelem se pak dohodla na skončení pracovního poměru.

Ochránce zaměstnavateli vysvětlil, že stěžovatelku diskriminoval. Zaměstnavatel s tímto závěrem nesouhlasí. Stěžovatelka by nyní u soudu mohla žádat omluvu a finanční zadostiučinění za diskriminaci.

D.6 Obce nesmějí při pronajímání bytů diskriminovat rodiny s dětmi a samoživitele (5683/2023/VOP)³²

Obec může uchazeče o nájem bytu žádat, aby prokázal, že má určitý příjem. Pokud se tento příjem zvyšuje s počtem členů domácnosti, musí rozlišovat mezi dospělými a nezaopatřenými dětmi. Jinak žadatele diskriminuje z důvodu pohlaví, kam patří i rodičovství. Jde o nepřímou diskriminaci podle § 3 odst. 1 antidiskriminačního zákona, protože zdánlivě neutrální pravidlo (příjem podle počtu lidí) vede k horšímu zacházení s rodinami s (více) dětmi a samoživiteli.

Stěžovatelka sama pečuje o dvě děti. Požádala o obecní byt. Pravidla městské části umožňují pronajmout byt jen lidem, jejichž příjem dosáhne určité částky podle počtu členů domácnosti. Tato pravidla ale nerozlišují mezi dospělými a nezaopatřenými dětmi. Stěžovatelka jako samoživitelka dvou dětí takto určený příjem nemá, proto nezískala nájem obecního bytu. Přestože již nyní platí vyšší nájem, než by měla v obecním bytě.

Městské části ochránce vysvětlil, že svými pravidly pro nájem bytů nepřímo diskriminuje stěžovatelku i ostatní žadatele v podobné situaci. Doporučil jí, aby každou žádost o byt

³¹ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13012>.

³² Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13008>.

posoudila jednotlivě a porovнала příjmy rodiny s náklady na bydlení v konkrétním obecním bytě. Do příjmů rodiny musí započítat i dávky na bydlení, které žadatel má nebo může dostat.

D.7 Zásadní pracovní jednání

V dubnu se za účasti právničky odboru rovného zacházení sešla **pracovní skupina v projektu Rovná odměna**. Tématem schůzky bylo seznámení s dalšími proběhlými kontrolami rovného odměňování, které se v rámci projektu uskutečnily, a debata na téma tzv. docházkových bonusů.

Na **jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů** se probíraly zejména aktuální legislativní úkoly (transpozice evropských směrnic souvisejících s rovností žen a mužů, ukotvení jednotné definice domácího násilí v právním řádu). Diskutovalo se také o nákladech genderově podmíněného násilí pro oblast zdravotní péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění a efektivitě vzdělávacích workshopů k sexuální a vztahové výchově ve školách.

Právnička odboru rovného zacházení se jako členka zúčastnila tří dalších **setkání pracovní skupiny zmocněnkyně vlády pro lidská práva k předsudečné nenávisti**. Diskutovanými tématy tentokrát byla oblast médií a komunikace, underreportingu (nedostatečného oznamování), zaznamenávání a sběru dat a legislativy. Cílem pracovní skupiny je postupně za účasti zástupců státního i nestátního sektoru prodiskutovat několik s problematikou souvisejících podtémat a následně vytvořit ucelený strategický dokument se sérií doporučení pro zlepšení situace na poli předsudečného násilí, na jejichž sestavení a realizaci by se měly podílet odpovědné subjekty (ministerstva, orgány činné v trestním řízení a další).

V dubnu se právník odboru rovného zacházení rovněž zúčastnil **jednání Výboru pro práva LGBTI+ lidí**. Mezi řešenými tématy byla chystaná změna způsobu hodnocení rizik vázaných na sexuální aktivity při posuzování způsobilosti dárců krve nebo novela zákona o specifických zdravotních službách s ohledem na postavení trans lidí. Členové výboru také diskutovali o současných trendech v tom, jak o queer lidech hovořit vstřícně a s respektem.

Dvěma setkáními pokračovala činnost **pracovního týmu Školství zřízeného při Strategické skupině ke koordinaci řešení dopadů uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu**. Pod vedením ministerstva školství a za účasti zástupců Úřadu vlády, Kanceláře veřejného ochránce práv, České školní inspekce, Asociace ředitelů základních škol, samospráv či nevládního sektoru proběhlo připomínkování návrhů opatření MŠMT na podporu vzdělávání dětí, žáků a studentů z Ukrajiny v rámci Akčního plánu k Prioritám 2024+. Dále např. účastníci také diskutovali změny v jazykové podpoře na školách.³³

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila dvou **setkání pracovní skupiny pro bezpečnost fungující pod Radou vlády pro záležitosti romské menšiny**. Skupina složená ze zástupců romské menšiny, policie ČR, ministerstva vnitra či ministerstva spravedlnosti si klade za cíl sledovat a diskutovat aktuální trendy, výzvy, problémy bezpečnostního rázu

---

³³ Za vádění novelizační vyhlášek č. 13/2005 Sb., č. 48/2005 Sb. a č. 250/2022 Sb.

v soužití romské menšiny a majority a (i na základě aktuálních událostí) formulovat konkrétní doporučení pro zlepšení situace, která pak může Rada vlády pro záležitosti romské menšiny předkládat vládě.

Předmětem **jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů** byla mezi jiným problematika finanční podpory rovnosti žen a mužů z fondů EU, úprava rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, postup Ministerstva zdravotnictví při odškodňování obětí protiprávní sterilizace a otázka dopadů tzv. konsolidačního balíčku na rovnost žen a mužů.

Právnička odboru rovného zacházení pokračovala v účasti na **jednáních ke změně metodiky zabývající se poskytováním zdravotní podpory ve školách**, která v současné době koordinuje zmocněnkyně vlády pro lidská práva. Ochránce se tomuto tématu věnoval ve výzkumu³⁴, přičemž aktualizace metodiky byla jedním z doporučení ochránce pro ministerstvo školství a ministerstvo zdravotnictví.

Na **kulatém stole pořádaném poslankyní Renátou Zajíčkovou**³⁵ spolu se zástupci ministerstva školství, České školní inspekce a lidí z terénu právníci odboru rovného zacházení diskutovali o tom, jak lépe chránit výuku, učitele a žáky ve školách.

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování před Evropským soudem pro lidská práva zorganizovala jednání, v rámci něhož proběhla diskuze o výkonu rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva³⁶. Z rozhodnutí plyne, že by Česká republika měla sbírat data o etnicitě dětí v institucionální péči státu, aby mohla zavést účinná opatření proti tomu, aby se v těchto zařízeních nacházel disproporčně vysoký počet romských dětí.

Pod záštitou Kanceláře vládního zmocněnce se konal kulatý stůl zaměřený na předškolní vzdělávání. Ukazuje se, že problémy v přístupnosti vzdělávání romských dětí se objevují už ve fázi předškolní přípravy. Podle odborníků je přitom právě předškolní vzdělávání neoddiskutovatelným základem pro úspěšnou vzdělávací dráhu a uplatnění na trhu práce. Vzhledem k odhadům, že se řada romských dětí neúčastní předškolního vzdělávání, bylo cílem kulatého stolu pojmenování základních příčin nízké participace dětí z menšin na docházce do mateřských škol a nastínění možných řešení.

Právničky odboru rovného zacházení se zúčastnily dvou jednání zaměřených na revizi Strategie romské integrace pro léta 2021 – 2030, konkrétně částí Vzdělávání a Anticikanismus.

D.8 Osvěta

Na semináři pro studující předmětu Gender a sociální práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy právníčka odboru rovného zacházení představila aktivity ochránce v oblasti

---

³⁴ Výzkum je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12336>.

³⁵ Shrnutí průběhu kulatého stolu je dostupné zde: <https://www.renatazajickova.cz/11-clanky/skolstvi/114-ochrana-vyuky-a-pedagogu-kulaty-stul-v-poslanecke-snemovne-resil-tema-mareni-vyuky.html>.

³⁶ Rozhodnutí je dostupné zde: https://justice.cz/documents/d/msp/errc-proti-cr_preklad-pdf.

rovnosti žen a mužů. Se studenty rozebrala některé zajímavé kauzy, které ochránce v této oblasti řešil a diskutovala o výstupech loňského výzkumu Těhotenství a mateřství na pracovišti.³⁷

Právníci odboru rovného zacházení pokračovali ve výuce předmětu Klinika antidiskriminačního práva vyučovaném na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. V jarním semestru měli studenti možnost se zapojit do aktivit ochránce v oblasti rovného zacházení. V praktické části si vyzkoušeli práci na koncipování doporučení, výzkumů, připomínek k právním předpisům, doporučení k vydání, změně nebo zrušení právního předpisu, což jsou aktivity spadající do dalších činností ochránce a týmu jeho právníků.

Právnička odboru rovného zacházení v rámci předmětu Klinika práv zranitelných skupin vyučovaného ve spolupráci s Právnickou fakultou Masarykovy univerzity vedla blok na téma sexuální obtěžování na pracovišti. V rámci něj se studenti dozvěděli o právní úpravě sexuálního obtěžování v pracovním prostředí a o tom, jak takové případy na pracovišti řešit.

Na interaktivním semináři pro studenty Univerzity Pardubice právník odboru rovného zacházení seznámil studující s problematikou diskriminace v pracovním právu a prostředky obrany proti diskriminaci, a to ve všech fázích pracovního života – před přijetím do zaměstnání, v zaměstnání a při ukončení zaměstnání.

Právnička odboru rovného zacházení se zapojila do výuky na Ekonomicko-správní fakultě Univerzity Pardubice. Studentům programu Ochrana spotřebitele nastínila právní úpravu rovného zacházení v této oblasti. Prostřednictvím příkladů z praxe současně přiblížila činnost ochránce.

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila 11. národní konference Armády spásy³⁸, tentokrát na téma Perspektivy pomoci osobám v bytové nouzi. S účastníky sdílela hlavní zjištění z výzkumu ochránce Dobrá praxe při zajišťování bydlení pro zranitelné lidi.³⁹

Kancelář veřejného ochránce práv přivítala exkurzi romských studentů středních škol. V rámci exkurze představily právničky odboru rovného zacházení, jaká je role ochránce, jakými agendami se zabývá, v čem spočívá práce v Kanceláři veřejného ochránce práv a konkrétně pak právníků odboru rovného zacházení.

Na akci Lidská práva na živo, kterou organizuje Právnická fakulta Masarykovy univerzity ve spolupráci s Pro bono aliancí, představily právničky odboru rovného zacházení základy antidiskriminačního práva.

---

³⁷ Výzkum veřejného ochránce práv je dostupný v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/11734>.

³⁸ Viz <https://armadaspasy.cz/konference/>.

³⁹ Výzkum veřejného ochránce práv je dostupný v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12430>.

D.9 Konference, kulaté stoly a školení

Po několikaleté pauze ochránce dne 23. dubna uspořádal kulatý stůl určený pro nevládní organizace⁴⁰, které přispívají k prosazování práva na rovné zacházení a podporují oběti diskriminace v ochraně jejich práv. V dopolední části kulatého stolu *Pomoc obětem diskriminace* právníci nejprve účastníky seznámili s výstupy z naší činnosti a přiblížili jim některá zásadní soudní rozhodnutí. Odpoledne účastníci diskutovali o tom, jak zajistit efektivní pomoc obětem diskriminace a jaké jsou možnosti prokazování diskriminace. Účastníci kulatého stolu sdíleli především své zkušenosti z terénu. Ty nám dlouhodobě pomáhají v tom, abychom lépe zacílili právní podporu a dostali ji k těm nejpotřebnějším.

Na kulatém stole s kontrolními orgány garanti zaštiťující jednotlivé diskriminační agendy v odboru rovného zacházení sdíleli zkušenosti z oblasti boje proti diskriminaci a diskutovali o souvisejících otázkách antidiskriminačního práva.

Právníčky odboru rovného zacházení navázaly na spolupráci se Školskou Ombuds Platformou a připravily seminář zaměřený na pracovní právo.

V rámci Měsíce bláznovství pořádaného organizací Práh jižní Morava se právnička odboru rovného zacházení zapojila do semináře pro odbornou veřejnost “Bydli! Bydlíš? Bydlíme.” Představila zde poznatky z výzkumu ochránce *Dobrá praxe při zajišťování bydlení pro zranitelné lidi*,⁴¹ a to se zaměřením na lidi s duševním onemocněním.

Právníčky odboru rovného zacházení byly přizvány na workshop s názvem *Diskriminace a sexismus v reklamě*, který proběhl v rámci vícedenní vzdělávací akce pro pracovníky krajských živnostenských úřadů v Seči pořádané ministerstvem průmyslu a obchodu. S těmi z nich, kteří se zabývají regulací nezákonné reklamy, debatovaly o jejich zkušenostech z praxe. Sdílely doporučení ochránce, rozebíraly aktuální judikaturu a diskutovaly nad konkrétními případy potenciálně diskriminační reklamy.

V dubnu pořádala International Organization for Migration (IOM) v Praze konferenci na téma *Reflexe práce s držiteli dočasné ochrany v České republice*. Cílem bylo, aby účastníci z řad klíčových aktérů podílejících se na souvisejících rozhodovacích procesech, pracovníků přímého kontaktu s cizinci či samotných držitelů dočasné ochrany zhodnotili současnou situaci, sdíleli dobré praxe z regionů a projednali různé strategie řešení problémů a výzev do budoucna. Součástí akce byly i tematické workshopy, přičemž na jednom z nich právnička odboru rovného zacházení přiblížila základy antidiskriminační právní úpravy a související činnost ochránce. Účastníci workshopu si nabyté teoretické znalosti mohli rovněž ověřit při řešení diskriminační případové studie.

Ve spolupráci s Úřadem vlády právničky odboru rovného zacházení sdílely know-how a příklady dobré praxe při řešení sexuálního obtěžování na pracovišti, nejprve

---

⁴⁰ Tisková zpráva veřejného ochránce práv ze dne 26. dubna 2024 je dostupná zde: <https://www.ochrance.cz/aktualne/pomoc-obetem-diskriminace-je-spolecny-cil-ombudsmana-i-nevladnich-organizaci/>.

⁴¹ Výzkum veřejného ochránce práv je dostupný v evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12430>.

s prošetřovateli, personalisty a dalšími relevantními osobami napříč úřady, později s pověřenými zaměstnanci na Ministerstvu dopravy.

Společně s českou kanceláří Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky právničky Kanceláře veřejného ochránce práv připravily pro odborníky sérii školení, která se týkala dočasné ochrany, humanitární dávky, ubytování, školství, zaměstnávání a diskriminace.

Právník Kanceláře veřejného ochránce práv přednášel o diskriminaci na pracovišti na Letním kurzu pracovního práva EU, který pořádala Akademie evropského práva (ERA) v Trevíru. Po přednášce moderoval workshop, během něhož 32 účastníků ze 14 zemí řešilo praktické případy z judikatury Soudního dvora EU.

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila mezinárodního webináře o rodinném právu v Evropské unii (Jean Monnet Module), kde vystoupila s příspěvkem o uznávání rodičovství osob stejného pohlaví v přeshraničních situacích.

D.10 Mezinárodní spolupráce

Právníci Kanceláře veřejného ochránce práv se zúčastnili Evropského summitu k přístupnosti, který pořádalo European Disability Forum. Mluvilo se o Evropském aktu přístupnosti⁴², o přístupnosti voleb do parlamentu EU nebo o vlivu umělé inteligence na přístupnost.

Na mezinárodním webináři European Disability Forum (EDF) právnička odboru rovného zacházení představila, jak ochránce pomáhá obětem diskriminace z důvodu zdravotního postižení. Na webináři se dále prezentovala nová příručka k obraně práv lidí s postižením (EU Enforcement Toolkit). Orgány pro rovné zacházení příručka popisuje jako jedno z míst, kde člověk s postižením může hledat pomoc.

Právníci Kanceláře veřejného ochránce práv se setkali s Poradním výborem Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin. Výbor seznámili s aktivitami ochránce, které souvisejí s ochranou národnostních menšin a s působností ochránce zejména v oblasti diskriminace z důvodu etnicity a národnosti.

Právníci odboru rovného zacházení se zapojili do aktivit Evropské sítě orgánů pro rovné zacházení (Equinet). Na setkání pracovní skupiny zaměřené na rovnost žen a mužů členové sdíleli aktuality ze svých zemí z oblasti rovnosti žen a mužů, zejména pak vývoj transpozice směrnice o sladování pracovního a rodinného života a směrnice o transparentnosti v odměňování. V pracovní skupině zaměřené na tvorbu politik se právnička odboru rovného zacházení zapojila do diskuze o zapojení orgánů pro rovné zacházení do tvorby strategických dokumentů. V pracovní skupině zaměřené na věk zástupci evropských orgánů pro rovné zacházení diskutovali o tom, co vnímají jako největší výzvy v oblasti věkové diskriminace. Sdíleli zkušenosti z případů, se kterými se na ně obrací veřejnost. Shodli se na tom, že chtějí aktuálně spolupracovat na řešení přístupu starších lidí k moderním technologiím a zlepšení flexibility pracovního trhu pro různé věkové skupiny.

⁴² Evropský akt o přístupnosti je dostupný zde:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1202&newsId=2400>.

V rámci pracovní skupiny zaměřené na aplikaci antidiskriminačního práva v praxi se právnička odboru rovného zacházení zúčastnila školení na téma intervencí orgánů pro rovné zacházení v soudních řízeních, kde prezentovala dosavadní zkušenosti ochránce v této oblasti. Byla zahájena rovněž série webinářů zaměřených na standardy pro orgány pro rovné zacházení⁴³ dle schválených směrnic. První ze tří plánovaných setkání bylo zaměřené na nezávislost equality bodies jako instituce. V rámci setkání proběhlo obecné seznámení s plánovanými indikátory nezávislosti, které v tuto chvíli mohou sloužit jako „test“ nezávislosti instituce. Dále došlo k představení vzniku a záruk nezávislosti belgického equality body (UNIA), včetně nastínění výzev do budoucna v otázkách nezávislosti.

---

⁴³ Tisková zpráva ochránce ze dne 21. června 2024 je dostupná zde: https://www.ochrance.cz/aktualne/nove_standardy_zajisti_srovnatelnou_ochranu_pred_diskriminaci_napric_e_vropou-ombudsman_bude_moci_efektivneji_pomahat_obetem_diskriminace/.

E. Sledování práv lidí se zdravotním postižením

Počínaje lednem 2018 ochránce zastává také funkci monitorovacího orgánu pro naplňování práv zakotvených Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením.

E.1 15. zasedání poradního orgánu

Poradní orgán na svém červnovém zasedání projednával aktuální otázky týkající se deinstitucionalizace a zabýval se i finančním zabezpečením lidí s postižením.

Členové poradního orgánu řešili konkrétně dostupnost sociálních služeb komunitního typu v hlavním městě Praze a diskutovali také o nutnosti zakotvení definice komunitních sociálních služeb přímo v zákoně. K oběma bodům přijal poradní orgán usnesení.⁴⁴

Zasedání se účastnili i sebeobhájci, kteří poradní orgán i zástupce ombudsmana seznámili s tím, jaké spatřují nedostatky v současném pojetí příspěvku na péči. Domnívají se, že právní úprava nereaguje na specifické potřeby lidí s intelektovým znevýhodněním.

Poradní orgán dále diskutoval o tom, že aktuální navýšení příspěvku na péči, zejména v jeho nižších stupních, považuje za naprosto nedostatečné. A to zejména v souvislosti s opakovaným navyšování cen sociálních služeb. Poradní orgán se také shodl na tom, že bude nutné revidovat způsob posuzování příspěvku na péči.

E.2 Probíhající výzkumy

Ochránce provedl výzkum zaměřený na transformaci a deinstitucionalizaci sociálních služeb. Soustředil se na přístup Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), krajů a hlavního města Prahy (kraje) k transformaci a deinstitucionalizaci v jejich strategických dokumentech.

Dle výzkumu⁴⁵ nemá Česká republika na národní ani krajské úrovni plány deinstitucionalizace, které naplňují náležitosti vyžadované Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením. MPSV a kraje ve strategických dokumentech různě chápou a definují základní pojmy spojené s deinstitucionalizací a jasně neprohlašují, jakého cíle se má dosáhnout.

MPSV a kraje do plánování deinstitucionalizace také dostatečně a účinně nezapojují lidi s postižením, případně organizace, které je zastupují. Tuto povinnost jim stanovuje Úmluva.

Míra a tempo transformace sociálních služeb se v jednotlivých krajích liší. Celkově však tempo deinstitucionalizace v ČR stagnuje. Žádné z pěti zařízení sociálních služeb přímo zřizovaných MPSV neprošlo transformací, přestože se jedná o velkokapacitní služby ústavního charakteru.

---

⁴⁴ Usnesení je dostupné zde:

https://www.ochrance.cz/dokument/usneseni_k_dostupnosti_sociálních_služeb_komunitního_charakteru_na_uzemi_hlavního_města_prahy/.

⁴⁵ Celé znění Výzkumu je dostupné zde: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/27-2022-OZP-vyzkum.pdf>.

Výzkumná zpráva podrobně mapuje i překážky, které brání rychlejší a účinnější deinstitucionalizaci. Mezi nejčastěji zmiňované bariéry patří předsudky a obavy veřejnosti z klientů sociálních služeb (především těch s mentálním postižením či duševním onemocněním), postoje vedení a zaměstnanců zařízení sociálních služeb, která mají projít transformací, nedostupnost bydlení a vhodných nemovitostí včetně pozemků a nedostatek kvalifikovaného personálu.

Další významnou překážkou deinstitucionalizace je stávající systém plánování rozvoje sociálních služeb a jejich financování.

Posílení přístupnosti autoškol a zkoušek k získání řidičského oprávnění

Již v roce 2022 vydal ochránce stanovisko⁴⁶, v němž se zabýval přístupností výcviku v autoškole a zkoušky k získání řidičského oprávnění na motocykl pro lidi se sluchovým postižením. Až letos se ochránce podařilo přimět Ministerstvo dopravy k tomu, aby začala plnit jeho doporučení, která v minulosti podpořil také Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením.⁴⁷ Ministerstvo začalo spolu s Asociací autoškol a Svazem neslyšících a nedoslýchavých připravovat manuál pro autoškoly, jak komunikovat s lidmi se sluchovým postižením. V obdobném duchu by ministerstvo mělo upravit prezentaci pro zkušební komisaře pracujících na městských úřadech a magistrátech. Ministerstvo představilo své kroky na tiskové konferenci⁴⁸, na které vystoupil rovněž zástupce veřejného ochránce práv a zaměstnanec Kanceláře veřejného ochránce práv se sluchovým postižením, který se podělil o své osobní zkušenosti s výcvikem v autoškole a navazující zkouškou.

Titulkování videí správních úřadů

Česká školní inspekce (ČŠI) zveřejnila informačně hodnotnou videoprezentaci Kvalita vzdělávání v České republice ve školním roce 2022/2023 na kanále YouTube.⁴⁹ Video ale neobsahovalo titulky, a nebylo tudíž přístupné lidem, kteří nejsou schopni získat a zpracovat informace prostřednictvím mluvené češtiny. K těmto lidem patří zejména lidé se sluchovým postižením (neslyšící nebo nedoslýchaví), může ale jít také o lidi s odlišným mateřským jazykem. Ochránce proto požádal ústředního školního inspektora, aby ČŠI titulky doplnila s ohledem na probíhající diskusi o zvyšování přístupnosti obsahu internetových stránek u institucí veřejného sektoru nejen pro lidi se zrakovým postižením, ale také pro lidi se sluchovým postižením.⁵⁰ Ochránce zastává názor, že pokud veřejná

---

⁴⁶ Stanovisko je dostupné v Evidenci stanovisek ombudsmana, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10988>.

⁴⁷ Celý zápis ze zasedání je dostupný zde: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/vwozp/zasedani-vyboru/zapis-VVOZP-23-03-2023.pdf>.

⁴⁸ Celé znění tiskové zprávy ochránce ze dne 20. června 2024 je dostupné zde: https://www.ochrance.cz/aktualne/autoskoly_musi_byt_prip_ravene_i_na_zaky_s_postizenim_komplikace_pri_ziskavani_ridicaku_zazivaji_predevsim_lide_s_postizenim_sluchu/.

⁴⁹ Video je dostupné zde: <https://www.youtube.com/watch?v=pSR0IDFOYio>.

⁵⁰ Celý text Memoranda je dostupný zde: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/vwozp/aktuality/memorandum-o-pristupnosti-informaci-pro-lidi-se-sluchovym-postizenim-211096/>.

instituce sděluje důležité informace prostřednictvím videa, měla by je pokaždé opatřit titulky. ČŠI vyhověla doporučení ochránce.

E.3 Spolupráce s neziskovými organizacemi a lidmi s postižením

Zkušenosti sebeobhájců s bydlením

Právníci odboru ochrany práv lidí s postižením navštívili sebeobhájce a tentokrát oslovili ty, kteří mají zkušenosti s bydlením v ústavu i mimo něj. Mezi témata patřilo např. to, jak srovnávají život v ústavu se životem v chráněném bydlení nebo v samostatném bytě. Zážitky a informace od lidí, kteří prošli transformací sociálních služeb nebo vyzkoušeli bydlení v různých formách z jiného důvodu, jsou pro ochránce důležité. Jejich výpovědi budou součástí prezentace jeho výzkumu o deinstitutionalizaci.

Ochránce dále uspořádal úvodní setkání se sebeobhájci i k další spolupráci, která souvisí s chráněnými bydleními. Bude zaměřena na definování požadovaných standardů, které by měla tato podporovaná bydlení splňovat. Spolupráce má opět posloužit k tomu, aby ochránce získal autentické informace a dojmy od lidí, jichž se tato forma bydlení osobně týká. Díky participaci se sebeobhájci bude ochránce snáze schopen vytvořit sadu standardů, které budou v souladu s požadavky Úmluvy o ochraně práv osob se zdravotním postižením.

Tělesná výchova pro žáky s postižením

Zástupci odboru ochrany práv osob se zdravotním postižením se zúčastnili další schůzky s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy k podobě vznikajícího metodického pokynu. Ten bude podrobněji popisovat, jak je potřeba pracovat se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v tělesné výchově, případně kdy přichází v úvahu uvolnění z tohoto předmětu a co je potřeba tehdy dodržet. Téma ochránce zajímá i v širším kontextu, nyní pracuje na výzkumu, který mapuje praxi 350 základních škol.

E.4 Souhrnná zpráva ze systematických návštěv v dětských domovech pro děti do 3 let (bývalých kojeneckých ústavů)

Ochránce v dubnu zveřejnil souhrnnou zprávu z návštěv dětských domovů pro děti do 3 let. V těchto zařízeních mají podle platného práva pobývat pouze děti, které potřebují lůžkovou zdravotní péči (mají tedy takový zdravotní stav, který vyžaduje hospitalizaci). V navštívených zařízeních, však žily především děti, které tam umístily soudy ze sociálních důvodů. Část dětí měla postižení, avšak pouze zlomek z nich potřeboval lůžkovou péči.

Zpráva obsahuje řadu doporučení pro Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, zřizovatele zařízení a krajské úřady (jako nadřízené orgány orgánů sociálně-právní ochrany dětí).⁵¹

Brno 31. července 2024

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(elektronicky podepsáno)

---

⁵¹ Souhrnná zpráva je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12846>.